
Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2011

Krokoms kommun

*Anneth Nyqvist
Erik Palmgren*

16 april 2011

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Revisionsfråga och metod	2
3	Granskningsresultat	4
3.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2	Investeringsredovisning	5
3.1.1.3	Driftredovisning	5
3.1.2	Balanskrav	6
3.1.3	God ekonomisk hushållning	6
3.1.3.1	Finansiella mål	6
3.1.3.2	Mål för verksamheten	7
3.1.4	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	7
3.2	Rättvisande räkenskaper	7
3.2.1	Resultaträkning	7
3.2.2	Balansräkning	8
3.2.3	Kassaflödesanalys	9
3.2.4	Sammanställd redovisning	9

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Kommunen avviker dock från god redovisningssed med avseende på det tillfälliga konjunkturstödet för 2010 som har periodiserats över en treårsperiod. Denna hantering påverkar resultat och ställning.

Resultatet uppgår till +34 mnkr för 2011 vilket är 24 mnkr bättre än budgeterat. Det är framförallt utfallet av skatteintäkter och statsbidrag som har blivit bättre än förväntat. Samtliga nämnder redovisar en god följsamhet mot budget.

Vi bedömer att kommunens ekonomiska situation och utveckling är god. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Investeringsnivåerna är fortsatt höga och det är viktigt att kommunen har beredskap för eventuellt stigande räntekostnader och ökade driftkostnader.

Kommunen har under 2011 gjort en extern utredning i syfte att ta ställning till hanteringen av framtida pensionskostnader men ännu inte fattat beslut i frågan. I 2010 och 2011 års resultat har medel öronmärkts för finansiering av framtida pensioner. Öronmärkningen innebär endast att en del av det egna kapitalet har reserverats för att kunna möta ökade kostnader och därmed klara balanskravet. Det är dock viktigt att långsiktigt säkra att det även finns finansiella resurser att klara de ökade utbetalningarna av pensioner under kommande år.

Resultatet är förenligt med de finansiella mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Någon samlad uppföljning mot de fastställda verksamhetsmålen görs inte i årsredovisningen. Vi kan därför inte bedöma måluppfyllelsen för verksamhetsmålen avseende god ekonomisk hushållning.

Nämndernas verksamhetsberättelser har förbättrats sedan tidigare år och följer nu en mer enhetlig struktur.

Specifikationer saknas fortfarande till ett antal balanskonton med mindre värden.

Kommunen avviker från god redovisningssed enligt följande:

- RKR (Rådet för kommunal redovisning) rekommendation nr 18 intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Anslutningsavgifter och investeringsbidrag bruttoredo visas inte enligt rekommendationen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

Kommunen avviker från god redovisningssed vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

- RKR rekommendation nummer 10.1. Upplysningar till avsättning för deponi saknas. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning

- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1 Förvaltningsberättelse

Tidplaner och tydliga anvisningar med en genomtänkt struktur har upprättats. Förvaltningsberättelsen är lättläst, ger intressant information och analyser finns till olika delar. Vi noterar särskilt att nämndernas verksamhetsberättelser har en mer enhetlig struktur jämfört med tidigare år.

3.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL. Förvaltningsberättelsen är överskådlig och väldisponerad och ger relevant information. Samtliga finansiella mål uppfylls. Någon samlad bedömning mot de fastställda verksamhetsmålen görs inte i årsredovisningens verbala delar.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger i huvudsak en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklades de närmaste åren. Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om det samlade pensionsåtagandet. Under avsnittet ekonomisk översikt och analys beskrivs och redovisas olika finansiella nyckeltal. Vi menar dock att avsnittet kan kompletteras med en djupare finansiell analys, exempelvis utifrån RK-modellen (modellen bygger på fyra aspekter; resultat - kapacitet samt risk - kontroll och används av många kommuner).

Händelser av väsentlig betydelse

Varje nämnds verksamhetsberättelse inleds med ett avsnitt om väsentliga händelser under året.

Förväntad utveckling

I förvaltningsberättelsen redovisas en ekonomisk översikt för 2011. Även de ekonomiska förutsättningarna i budgeten för kommande år och den förväntade utvecklingen kommenteras. Varje nämnd har också i sina verksamhetsberättelser under rubriken "kort om kommande år" beskrivit och analyserat viktiga framtidsfrågor. Vi menar dock att avsnittet avseende framtiden med fördel kan utvecklas ytterligare och omfatta en mer heltäckande omvärldsanalys. Kopplingen bör göras tydligare till hur olika händelser förväntas påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas inte fullt ut i enlighet med KRL 4:1 a, dvs frånvaron specificeras på män och kvinnor och den är åldersindeldad men det saknas en specificering av lång- och korttidsfrånvaro. I övrigt är den personalekonomiska redovisningen innehållsrik och åskådliggörs både i form av diagram och verbal information som t ex övertid och fyllnadstid, sjukfrånvarokostnader och prognos över framtida pensionsavgångar.

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 6,9 % till 6,2 %. Den är fortfarande drygt 1 % över riksgenomsnittet på 5,1 %.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2. Avsnittet kan dock utvecklas och omfatta analyser av bolagens resultat och framtidsutsikter ur ett ägarperspektiv.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Nämnderna har redovisat olika typer av nyckeltal för verksamheten, till viss del finns det även kommentarer till nyckeltalen.

3.1.1.2 Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar. Kommunens nettoinvesteringar uppgår till 91,2 mnkr jämfört med budgeterade 113,4 mnkr. Investeringsnivåerna är höga under de närmsta åren och det är viktigt att kommunen har beredskap för eventuellt stigande räntekostnader och att noggranna kalkyler upprättas för att klara de ökade investeringsnivåerna inom ramen för en god ekonomisk hushållning.

Vi har särskilt noterat att investeringsredovisningen har kompletterats med en totalkalkyl för större investeringsobjekt som löper över flera år.

3.1.1.3 Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget. Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per april redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd (mnkr)	Budget	Prognos	
		Utfall	Juni
Kommunstyrelsens verksamheter	54,4	0,4	-0,7
Räddningstjänstförbund	15,3	0,6	0,0
Gymnasieförbund	67,6	1,3	2,4
Socialnämnd	235,4	0,8	0,8
Barn- och utbildningsnämnd	236,5	0,3	1,2
Samhällsbyggnadsnämnd	129,8	0,3	1,9
Bygg- och miljönämnd	2,8	0,3	-0,2
Övriga	4,3	-0,6	-0,2
Summa nämnderna	746,0	3,4	5,2

Samtliga nämnder redovisar en god följsamhet mot budget och utfallet avviker marginellt från prognosen vid delårsbokslutet vilket visar på en god prognossäkerhet. Barn- och utbildningsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och även gymnasieförbundet redovisar dock något sämre resultat i bokslutet än vad som förutsågs vid prognosen. Vi noterar att socialnämndens budgetavvikelse, där nämnden tidigare har redovisat stora svängningar i prognoserna under året, ligger exakt på samma nivå som i delårsbokslutet.

3.1.2 Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts.

3.1.3 God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

3.1.3.1 Finansiella mål

Vi bedömer att kommunen nått de finansiella mål som fastställt i budget 2011.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige inför budget 2011	Utfall 111231	Måluppfyllelse
Resultatet före extraordinära poster ska uppgå till 2 % av bruttointäkterna, vilket motsvarar ca 19 mnkr.	Utfall 34 mnkr.	Ja. Målet är uppfyllt.
Likviditeten ska på tre års sikt motsvara en månads personalkostnader.	Utfall 25,5 mnkr	Ja. Målet är uppfyllt.
Soliditeten/egenfinansiering ska vara minst 44 %.	Utfall 51 %.	Ja. Målet är uppfyllt.

3.1.3.2 Mål för verksamheten

Någon samlad bedömning av den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen har inte lämnats. Inför 2009 var nya mål framtagna för hela kommunen som är oförändrade 2011. I årsredovisningen framgår att kommunen saknar centrala rutiner för att följa upp de strategiska målen och därför finns ingen sammanhållen redovisning över hur kommunens måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning har varit under året.

Vi kan därmed inte bedöma om verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Det framgår dock av årsredovisningen att kommunen under 2011 har inlett ett långsiktigt arbete med resultat- och kvalitetsstyrning.

3.1.4 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Strukturen i nämndernas verksamhetsberättelser följer i år anvisningarna från ekonomikontoret och följer en enhetlig struktur och rubricering. Kommentarer till det ekonomiska utfallet har förbättrats jämfört med tidigare. Totalt sett bedömer vi att verksamhetsberättelserna är informativa och lättlästa.

3.2 Rättvisande räkenskaper

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar, med några avvikelser som redovisas under respektive rubrik nedan, uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

3.2.1 Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Kommunen avviker dock från god redovisningssed med avseende på det tillfälliga konjunkturstödet för 2010 som har periodiserats över en treårsperiod. Denna hantering påverkar resultat och ställning.

Utöver ovan nämnda undantag vill vi dock framföra att ekonomienheten har tagit till sig av tidigare kritik angående kvaliteten i redovisningen. Vi bedömer utifrån gjorda stickprover och granskningens omfattning att kommunens redovisning nu i allt väsentligt sker utifrån grundläggande redovisningsprinciper.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år:

<i>Resultaträkning och prognos 2011-12-31</i>	<i>Utfall 2010</i>	<i>Utfall 2011</i>	<i>Förändr %</i>
Verksamhetens intäkter	154,4	160,7	4,1%
Verksamhetens kostnader	-821,0	-867,6	5,7%
Avskrivningar	-26,6	-26,1	-1,9%
<i>Verksamhetens nettokostnader</i>	<i>-693,2</i>	<i>-733,0</i>	<i>5,7%</i>
Skatteintäkter	502,5	524,1	4,3%
Generella statsbidrag	240,0	245,8	0,3%
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>742,5</i>	<i>769,9</i>	<i>3,7%</i>
Finansiella intäkter	2,0	2,4	20%
Finansiella kostnader	-4,3	-5,6	30,2%
<i>Årets resultat</i>	<i>47,0</i>	<i>33,7</i>	

- Verksamhetens nettokostnader har ökat med 5,7 % varav personalkostnaderna ökar med 5,1 % eller 40 mnkr.
- Skatteintäkter och statsbidrag ökade tillsammans med 3,7 %, vilket motsvarar 27,4 mnkr.
- Efter ett rekordhøgt resultat 2010 har kostnaderna ökat mer än intäkterna under 2011. Det är i och för sig inte anmärkningsvärt då man knappast kan begära ett ännu större resultat för 2011. Däremot kan det ändå finnas skäl att ha kontroll på kostnadsutvecklingen då 5,7 % är en hög ökningstakt. Vi menar att det hade varit intressant med en analys och kommentarer till den höga kostnadsutvecklingen under 2011.

3.2.2 Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital. Återstående medel avseende tillfälliga konjunkturstöder uppgår till ca 2 mnkr.

Trafikverket har under 2011 återbetalt förskotterat bidrag avseende GC- väg i Ås motsvarande 6 mnkr.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter med följande undantag:

- RKR:s rekommendation nummer 10.1. Upplysningar till avsättning för deponi saknas. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

Bilagor och specifikationer har upprättats för väsentliga poster men det saknas fortfarande specifikationer till ett antal mindre poster och handkassor saknar underskrifter.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL. Kommunen avviker från god redovisningssed enligt följande:

- RKR:s (Rådet för kommunal redovisning) rekommendation nr 18 intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Anslutningsavgifter och investeringsbidrag bruttoredo visas inte enligt rekommendationen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

3.2.3 Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Noter har redovisats på ett föredömligt sätt.

Vi bedömer att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4 Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Konsolideringen av underliggande enheter har beskrivits på ett korrekt sätt, olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter har beskrivits och effekten framgår. De justeringar som görs avser koncerninterna transaktioner som elimineras för att ge en rättvisande bild av resultat och ställning.

I förvaltningsberättelsen finns en kort beskrivning av den sammanställda redovisningen och det finns även separata verksamhetsberättelser för respektive bolag. Vi anser dock att avsnittet i förvaltningsberättelsen med fördel kan utvecklas med en analys för kommunkoncernen ur ett ägarperspektiv.

Kommunen redovisar för 2011 i en tablå samtliga ekonomiska engagemang inom koncernen i enlighet med RKR:s rekommendation 8.2 .

2012-04-16

Erik Palmgren
Projektledare

Anneth Nyqvist
Uppdragsledare/projektledare